

Rechten van kinderen en hun ouders bij Ithaka

Emergis

INHOUD

1. Inleiding	3
2. Minderjarigheid en gezag	4
3. Kinderen tot 12 jaar	6
4. Kinderen van 12 tot 16 jaar	8
5. Jongeren vanaf 16 jaar	11
6. Opname in de Ithaka-kliniek	13
7. Je rechten tijdens opname	14
8. Middelen of maatregelen/dwangbehandeling	15
9. De algemene huisregels	17

1. INLEIDING

Wanneer je bij Ithaka behandeld moet worden en/of opgenomen is dat best ingrijpend. Je bent in de war en misschien wel erg verdrietig. Er zijn allerlei hulpverleners die zich met je bezighouden. Het is dan goed om te weten dat je bepaalde rechten hebt.

Kinderen (onder 18 jaar) zijn minderjarig en staan onder gezag. In deze brochure kun je lezen wat dat betekent en welke gevolgen het heeft voor je rechten als cliënt van Ithaka.

Cliëntenrechten van kinderen zijn vastgelegd in de Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO). In deze wet wordt onderscheid gemaakt tussen drie leeftijdsgroepen:

- kinderen tot 12 jaar;
- kinderen van 12 tot 16 jaar;
- jongeren vanaf 16 jaar.

Voor elke leeftijdsgroep gelden andere regels.

In deze brochure vind je een beschrijving van de belangrijkste cliëntenrechten per leeftijdsgroep.

De **zwart** gedrukte tekst geeft extra informatie aan kinderen of jeugdigen die gedwongen opgenomen zijn.

2. MINDERJARIGHEID EN GEZAG

Kinderen onder de 18 jaar zijn minderjarig; voor de wet zijn zij niet zelfstandig. Zij staan onder gezag, meestal van hun ouders.

De ouders zijn de wettelijk vertegenwoordigers van hun kind. Zij oefenen de rechten van het kind uit. Daarbij hebben zij ook plichten. Zij moeten hun minderjarige kind verzorgen en opvoeden. Zij moeten handelen in het belang van het kind en rekening houden met wat hun kind wil en kan.

Toestemming van de ouders

Een minderjarige heeft voor officiële handelingen toestemming van zijn ouders nodig. Bijvoorbeeld wanneer hij van school wil veranderen. Bij handelingen die voor zijn leeftijd gebruikelijk zijn, mag de toestemming van de ouders worden aangenomen. Zo mag een kind van 8 jaar wel zelf een brood kopen, maar geen computer.

In de gezondheidszorg gelden uitzonderingen op deze algemene regels. Voor een medische handeling bij een kind vanaf 12 jaar is behalve de toestemming van de ouders ook die van het kind zelf vereist. Vanaf 16 jaar mogen jongeren zelfstandig over hun medische behandeling beslissen. Zonder toestemming van hun ouders en ondanks hun minderjarigheid.

Zodra je gedwongen opgenomen bent, kun je zelfstandig meepraten over de inhoud van het behandelingsplan en kun je zelf een klacht indienen die te maken heeft met de gedwongen opname of over hoe er met je wordt omgegaan. Hierover kun je meer lezen in de brochure *Klachten over uw behandeling en verblijf bij Emergis*.

Gezag

Niet alle kinderen leven samen met beide ouders. Wel is het gezag over het kind altijd geregeld. Dat is toegewezen aan één of aan beide ouders. De rechter kan ook een voogd benoemen. De

ouder die alleen het gezag heeft, is verplicht met de andere ouder te overleggen over belangrijke gebeurtenissen in het leven van het kind. Dat geldt ook voor ingrijpende medische behandelingen. In alle gevallen kan de ouder die het gezag niet heeft, informatie krijgen over zijn kind. Ook over de medische behandeling. Wanneer ouders niet goed voor hun kind zorgen kan een 'maatregel van kinderbescherming' worden opgelegd. De kinderrechter kan een gezinsvoogd benoemen, waarbij de ouders het gezag houden en de aanwijzingen van de gezinsvoogd moeten opvolgen.

Voor het gemak wordt er in deze brochure gesproken over 'de ouders'. Hier worden dan degenen bedoeld die het gezag over een minderjarig kind hebben.

3. KINDEREN TOT 12 JAAR

Als je nog geen 12 jaar bent, mag je niet zelf beslissen. Dat doen je ouders voor je. Tot 12 jaar ben je binnen Emergis dus afhankelijk van je ouders en de hulpverleners. Toch zul je al vaak goed begrijpen wat er met je gebeurt. Een behandeling kan heel ingrijpend voor je zijn. Daarom moeten je ouders en de hulpverleners je daarbij zoveel mogelijk betrekken.

Het recht op informatie

Zowel jij als je ouders hebben recht op informatie. Je krijgt een duidelijke uitleg, op een voor jou begrijpelijke manier. Dan weet je wat er gaat gebeuren en kun je beter meewerken aan een behandeling. Je ouders krijgen volledige informatie. Zodat zij goed kunnen beslissen over jouw behandeling.

Toestemming voor de behandeling

Om jou te mogen onderzoeken en te behandelen, moeten je ouders toestemming geven. Zij zullen jouw mening bij hun besluit betrekken. Ook de hulpverlener wil weten wat jij zelf vindt. Bij uitzondering mag de hulpverlener jouw mening volgen, als ook hij dat het beste vindt. Wanneer de hulpverlener vindt dat het besluit van je ouders tegen jouw belang ingaat, hoeft hij dat niet uit te voeren. Hij zal dan proberen je ouders op andere gedachten te brengen. De hulpverlener stelt samen met je ouders een behandelingsplan op. Je ouders kunnen hun toestemming altijd weer intrekken.

In acute situaties mag de hulpverlener handelen zonder toestemming van je ouders. Dat wil zeggen dat hij direct moet ingrijpen om nadelige gevolgen voor jou te voorkomen.

Toestemming weigeren

Je ouders kunnen bepaalde medische behandeling weigeren. Soms komt een kind door een weigering van de ouders in gevaar. De hulpverlener mag dan niet (behalve in noodgevallen) zelf besluiten toch te behandelen. In zo'n geval kan de hulpverlener

een ‘maatregel van kinderscherming’ aanvragen, waardoor de ouders tijdelijk beperkt worden in het ouderlijk gezag. De gezinsvoogd kan in zo’n geval vervangende toestemming van de kinderrechter vragen. Je mag als kind niet zelf een behandeling weigeren die de ouders en de hulpverlener noodzakelijk vinden. Alleen bij uitzondering zal de hulpverlener een weigering van een kind volgen. Hij kan dat alleen doen, als hij ervan overtuigd is dat het kind voor zichzelf kan beslissen.

Aanwezigheid bij de behandeling

De ouders komen op voor jouw belangen. Zij hebben het recht om zoveel mogelijk bij jouw behandeling aanwezig te zijn. In veel gevallen zal dit voor jou ook prettig zijn. Je ouders zijn niet verplicht erbij te zijn. Wanneer je bent opgenomen bij Ithaka is het niet mogelijk dat je ouders de hele tijd aanwezig zijn.

Voorbeeld: De 11-jarige Monica heeft regelmatig een gesprekje met een behandelaar. Haar moeder brengt haar, maar blijft in de wachtkamer tot het gesprekje voorbij is.

Inzage in het medisch dossier

Je ouders hebben recht op inzage in je medisch dossier. Zij kunnen ook een kopie krijgen van het dossier of een gedeelte daarvan. Inzage zal meestal samen met de hulpverlener plaatsvinden. Deze kan dan meteen uitleg geven. Wanneer inzage niet in jouw belang is, mag de hulpverlener die (tijdelijk) weigeren. Je ouders kunnen dan niet zien wat er met jou gebeurt. Ze kunnen hierover een klacht indienen. De hulpverlener mag kinderen onder 12 jaar niet zelf inzage verlenen. Wel kunnen je ouders het dossier aan je laten lezen. Wanneer een ander tijdens of na je behandeling bij Ithaka informatie uit je dossier nodig heeft, dan wordt dit alleen opgestuurd wanneer je ouders hiervoor toestemming hebben gegeven. Ben je inmiddels 12 jaar geworden, dan is jouw toestemming nodig om informatie uit je dossier aan anderen door te geven.

4. KINDEREN VAN 12 TOT 16 JAAR

Kinderen in de leeftijd van 12 tot 16 jaar weten vaak heel goed wat ze willen. Als het gaat om medische behandeling wordt jouw mening serieus genomen. Het gaat immers om beslissingen over jouw eigen lichaam of geest. Daarom kun je alleen worden behandeld, wanneer je zelf ook toestemming geeft.

Het recht op informatie

Zowel jij als je ouders hebben recht op volledige informatie. De hulpverlener moet de informatie zo geven dat het voor jou te begrijpen is. Jij of je ouders kunnen de hulpverlener ook vragen de informatie op papier te zetten.

Toestemming voor de behandeling

Zowel jij als je ouders moeten toestemming geven voor een behandeling. Als één van hen die toestemming weigert, mag er in principe geen behandeling plaatsvinden. De hulpverlener zal altijd proberen om allen op één lijn te krijgen. De hulpverlener stelt samen met jou en je ouders een behandelingsplan op. Jij of je ouders kunnen hun toestemming voor een bepaalde behandeling altijd weer intrekken. De hulpverlener zoekt dan samen met jullie naar een andere behandelmethode. In acute situaties waarin niet behandelen gevaarlijk is voor jou, mag de hulpverlener wel zonder jouw toestemming en die van je ouders behandelen.

Jij wilt wel, maar je ouders niet

Wanneer je als kind een bepaalde behandeling wilt maar je ouders zijn het hier niet mee eens, dan kan die behandeling in principe niet doorgaan. De toestemming van je ouders ontbreekt. Wanneer je de behandeling per se wilt doorzetten, kan de hulpverlener besluiten jouw wens te volgen. Hij kan zich afvragen, in hoeverre hij de behandeling direct moet uitvoeren. Misschien kan hij die zonder schade voor jou uitstellen, totdat je oud genoeg bent om zelfstandig te beslissen en niet meer de toestemming van je ouders nodig hebt.

Jij wilt wel, maar je ouders mogen het niet weten

Als je niet wilt dat je ouders worden geïnformeerd, kunnen je ouders ook geen toestemming geven voor de behandeling. Dan moet de hulpverlener besluiten of hij je zal behandelen. Hij moet je eerst proberen te overtuigen om je ouders er toch bij te betrekken. Wil je dit echt niet, dan moet de hulpverlener inschatten hoe goed je voor jezelf kunt beslissen. Vertrouwt hij je daarin, dan behandelt hij je zonder je ouders te informeren.

Voorbeeld: Brenda van 15 wil de pil. Zij wil absoluut niet dat haar ouders te weten komen dat zij de pil gaat slikken. Dat durft zij niet te vertellen. De arts vindt haar oud en wijs genoeg om daarover zelfstandig te beslissen. Hij schrijft haar de pil voor zonder haar ouders in te lichten.

Van behandeling bij Ithaka worden geen rekeningen aan je ouders verstuurd. De behandeling wordt betaald volgens de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

Jij wilt niet, maar je ouders wel

Wanneer je een behandeling niet wil, kan niemand die afdwingen. Het maakt niet uit of je ouders de behandeling wel wensen. De hulpverlener mag je niet behandelen. Hij moet er wel van overtuigd zijn dat je de gevolgen van die beslissing kan overzien. Wanneer de behandeling noodzakelijk is, zal de hulpverlener met je overleggen. Hij zoekt naar een mogelijkheid die je wel kunt accepteren.

In de brochure *Gedwongen opname bij Ithaka* kun je lezen op welke manier je toch tegen je zin in opgenomen en eventueel behandeld kunt worden. Personen van 12 jaar en ouder die gedwongen opgenomen zijn, kunnen beslissingen nemen zonder dat daarvoor de toestemming van de ouders nodig is. Je kunt bijvoorbeeld zelf met de psychiater over de inhoud van het behandelingsplan beslissen. Je kunt ook zelfstandig een klacht indienen. Hierover

staat meer in de folder *Klachten over uw behandeling en verblijf bij Emergis*.

Aanwezigheid bij de behandeling

Je ouders mogen bij je behandeling aanwezig zijn. Het kan zijn dat je dit zelf niet prettig vindt of dat de hulpverlener aanvoelt dat je dit niet prettig zal vinden. Je kunt vragen of je ouders weggaan of de hulpverlener kan je apart nemen.

Inzage in het medisch dossier

Zowel je ouders als jijzelf kunnen inzage krijgen in het medisch dossier. Als kind kun je bezwaar maken tegen inzage door je ouders. Wanneer de hulpverlener je in staat acht daarover te beslissen, zal hij je ouders geen inzage verlenen. Je kunt ook zelfstandig je dossier inzien. Dat zal de hulpverlener toestaan, als hij je verstandig genoeg vindt. Daarbij zal je leeftijd meespelen.

Wanneer anderen je dossier in willen zien of er een kopie uit willen hebben, dan mag de hulpverlener dit nooit zonder jouw toestemming doen. Ook na afloop van de behandeling kan het nodig zijn dat een andere hulpverlener buiten Emergis informatie uit je dossier ontvangt. Dit kan alleen met jouw toestemming.

Geheimhouding

Omdat zowel je ouders als jijzelf toestemming moeten geven voor een behandeling, zijn jullie allebei op de hoogte van jouw situatie. Je kunt de hulpverlener verzoeken je ouders niet in te lichten. Wanneer de hulpverlener je in staat acht daarover te beslissen zal hij dit verzoek respecteren.

5. JONGEREN VANAF 16 JAAR

Vanaf 16 jaar mogen jongeren zelf beslissingen nemen over hun medische behandeling. Je hebt dezelfde patiëntenrechten als een volwassene.

Het recht op informatie

Als jongere van 16 jaar of ouder heb je recht op volledige informatie. Je ouders krijgen die informatie niet, tenzij je daar uitdrukkelijk toestemming voor geeft. Wanneer je het lastig vindt om de informatie die je krijgt te onthouden, kun je de hulpverlener vragen het op papier te zetten.

Toestemming voor de behandeling

Je geeft zelf toestemming voor een behandeling. De toestemming van je ouders is niet meer nodig vanaf het moment dat je 16 jaar wordt. Dus ook als je ouders het er niet mee eens zijn, kun je behandeld worden. De hulpverlener stelt samen met jou een behandelingsplan op. Je kunt de toestemming voor een bepaalde behandeling altijd weer intrekken. De hulpverlener zoekt dan samen met jou naar een andere behandelingsmethode. In acute situaties is een hulpverlener bevoegd om te behandelen zonder dat je toestemming hebt gegeven. Je mag een bepaalde behandeling weigeren. Zelfs als die medisch gezien noodzakelijk is en je ouders en de hulpverlener dat ook vinden. De hulpverlener dient de mening van de jongere te respecteren.

In de brochure *Gedwongen opname bij Ithaka* kun je lezen op welke manier je toch tegen je zin in opgenomen en eventueel behandeld kunt worden. Personen van 12 jaar en ouder die gedwongen opgenomen zijn, kunnen beslissingen nemen zonder dat daarvoor de toestemming van de ouders nodig is. Je kunt bijvoorbeeld zelf met de psychiater over de inhoud van het behandelingsplan beslissen. Je kunt ook zelfstandig een klacht indienen. Hierover staat meer in de brochure *Klachten over uw behandeling en verblijf bij Emergis*.

Aanwezigheid bij de behandeling

Je ouders mogen niet meer standaard bij jouw behandeling zijn. Zij kunnen dat niet afdwingen. Als je het op prijs stelt, mogen ze er uiteraard wel bij zijn.

Inzage in het medisch dossier

Je kunt zelf inzage in je medisch dossier vragen. Je hebt hiervoor geen toestemming van je ouders nodig. Je kunt ook een kopie van het dossier of een gedeelte daarvan krijgen. Je ouders hebben geen recht dit dossier in te zien, tenzij jij met inzage door je ouders instemt.

Vrije keuze hulpverlener

Je kunt zelf bepalen naar welke hulpverlener je gaat. Er moet uiteraard wel plaats zijn bij de hulpverlener van je keuze.

6. OPNAME IN DE ITHAKA-KLINIEK

Opname in de kliniek van Ithaka is een ingrijpende gebeurtenis. Zeker wanneer je nog jong bent. Als je ouders erbij zijn, is het vaak al minder eng en ben je beter in staat om alles goed te verwerken.

Verblijf in de kliniek van Ithaka

Het hangt van het soort behandeling af hoelang je binnen de kliniek moet blijven. Je ouders gaan nadat ze je naar je kamer hebben gebracht weer naar huis.

Betrokkenheid van ouders

Ithaka is verantwoordelijk voor je verzorging tijdens de opname. Je ouders kunnen hierover hun wensen bespreken. Ithaka hoeft hier niet op in te gaan, maar moet wel een duidelijke reden geven waarom iets niet kan.

7. JE RECHTEN TIJDENS OPNAME

Recht op bewegingsvrijheid

Je hebt recht op bewegingsvrijheid. Je mag de afdeling en het terrein van Ithaka verlaten, behalve wanneer je jonger bent dan 12 jaar en er met je ouders andere afspraken zijn gemaakt. Wanneer je gedwongen opgenomen bent, dan mag je niet verder weg dan het terrein van de Ithaka-kliniek. De psychiater kan je toestemming geven om verder weg te mogen.

Recht op contact met de buitenwereld

Je hebt recht op contact met mensen buiten Ithaka. Je mag telefoneren, bezoek ontvangen en post versturen. Je moet je hier-bij wel aan de huisregels houden. Verder kunnen in je behandelingsplan nadere afspraken zijn gemaakt over bijvoorbeeld de tijden waarop je kunt telefoneren en hoe vaak.

Wanneer je gedwongen opgenomen bent, kan het recht om te telefoneren of bezoek te ontvangen worden beperkt. Dit moet in het behandelingsplan worden opgenomen en kan alleen om de volgende redenen:

- Door het telefoneren of het ontvangen van bezoek verslechtert je gezondheid. Wanneer je je bijvoorbeeld erg druk maakt in een telefoongesprek en hier uitgeput van raakt.
- Door het contact wordt de orde binnen Ithaka verstoord. Wanneer je bijvoorbeeld na het bezoek zo onrustig wordt dat andere cliënten last van je hebben.
- Om strafbare feiten te voorkomen, zoals het telefonisch lastigvallen van anderen of het aannemen van drugs van bezoek.

Je mag altijd contact opnemen met de patiëntenvertrouwenspersoon (PVP), je advocaat, de officier van justitie en met de inspecteur voor de gezondheidszorg. Je post mag alleen in jouw bijzijn gecontroleerd worden op gevaarlijke voorwerpen die meegestuurd zouden kunnen zijn.

8. MIDDELEN OF MAATREGELEN/ DWANGBEHANDELING

Middelen of maatregelen kunnen tijdelijk worden gebruikt om een gevaar te voorkomen of in te perken.

Dit kan op verschillende manieren:

- Afzondering (time-out): je moet voor een bepaalde periode in een kamer blijven waarin alleen een bed, tafel, stoel en kast staan. De deur is dicht.
- Separatie: je moet voor een bepaalde periode in een kale ruimte met een bed. De deur is dicht.
- Fixatie: je wordt vastgehouden of je wordt vastgebonden.
- Medicijnen: je krijgt medicijnen die je niet wilt nemen.

Wanneer worden middelen of maatregelen gebruikt?

Middelen of maatregelen worden alleen gebruikt in een plotselinge noodsituatie. Wanneer je jezelf niet meer kunt beheersen en je gevaarlijk bent of wordt voor jezelf of voor anderen. Zodra de noodsituatie voorbij is, dan houdt het middel of de maatregel op.

Voorbeeld: Je wordt zo boos dat je dreigt met het gooien van een stoel naar een andere jongen op je afdeling. Om te voorkomen dat je het ook echt gaat doen, moet je tijdelijk in de time-outkamer om weer rustig te worden.

Wanneer je vrijwillig bent opgenomen en je bent 12 jaar of ouder dan zal een psychiater nagaan of er een gedwongen opname voor je moet worden aangevraagd. Hierover kun je meer lezen in de brochure *Gedwongen opname bij Ithaka*.

Hoe lang mogen middelen of maatregelen duren?

Het mag nooit langer dan 7 dagen duren. De periode van 7 dagen

is bedoeld om het behandelingsplan aan te passen. De aanpassing is bedoeld om het gevaar te laten verdwijnen.

Wat is dwangbehandeling?

Wanneer je behandelingsplan is aangepast, maar je verzet je tegen de afgesproken behandelingen, dan kunnen die niet plaatsvinden. Indien er een acuut gevaar is, dan kan de behandeling toch onder dwang worden toegepast. Dit heet dwangbehandeling.

Wie beslist over het gebruik van middelen of maatregelen of dwangbehandeling?

Je psychiater of zijn/haar waarnemer beslissen of het nodig is om middelen of maatregelen te gebruiken of dat met dwangbehandeling wordt begonnen. Het kan voorkomen dat er geen tijd is om onmiddellijk de psychiater in te schakelen. In dat geval beslist de teamleider of zijn vervanger. De psychiater zal zo snel mogelijk de verantwoordelijkheid overnemen.

9. DE ALGEMENE HUISREGELS

Voor een goede gang van zaken gelden er huisregels. De huisregels zijn opgesteld om het verblijf bij Ithaka zo prettig mogelijk te maken. Het is niet eenvoudig om als verschillende individuen met elkaar te moeten samenleven, daarom kan van een ieder verlangd worden dat men op een respectvolle wijze met elkaar omgaat. Dit houdt in dat de privacy van iedereen die bij Ithaka verblijft wordt gerespecteerd.

- Lichamelijk geweld is niet toegestaan en tegen ongewenste intimiteiten wordt opgetreden.
- Het gebruik van alcohol is strijdig met jouw behandeling. In de behandelovereenkomst worden daarover bindende afspraken met je gemaakt. Het in bezit hebben van, gebruik en handel in drugs is niet toegestaan.
- Je wordt verwacht netjes om te gaan met eigendommen van jezelf en anderen. Wanneer je opzettelijk schade veroorzaakt, kan dit worden verhaald.
- Er geldt een rookverbod in alle openbare ruimtes. Omwille van de veiligheid is het verboden op de slaapkamers te roken.
- Na 23.00 uur is het niet toegestaan activiteiten te ondernemen die geluidsoverlast veroorzaken.
- Je moet voor 23.00 uur terug zijn op de afdeling. Er kunnen afspraken gemaakt worden om daarvan af te wijken. Weekendverlof loopt vanaf vrijdag 16.00 uur tot zondag 23.00 uur.
- De bezoektijden van de Ithaka-kliniek zijn woensdag, zaterdag, zondag en feestdagen van 14.00 – 21.00 uur; de overige dagen van 18.30 – 21.00 uur. Het verdient de voorkeur, in verband met de privacy van andere cliënten, het bezoek in het restaurant te ontvangen.

Let op:

per afdeling kunnen de huisregels wat verschillen van de algemene huisregels. De huisregels voor jouw afdeling kun je opvragen bij je behandelaar of de verpleging.

Adressen

Raad van Bestuur Emergis

Postbus 253
4460 AR Goes

Regionale Inspectie voor de Geestelijke Gezondheidszorg voor Zuid-Holland en Zeeland

Postbus 5837
2280 HV Rijswijk

Officier van justitie

Postbus 5012
4330 KA Middelburg

Stichting Patiëntenvertrouwenspersoon GGZ (PVP)

F.C. Dondersstraat 9
3572 JA Utrecht
telefoon 0302 71 83 55

Klachtencommissie

Postbus 253
4460 AR Goes

bron:

Stichting Patiëntenvertrouwenspersoon Geestelijke Gezondheidszorg te Utrecht;

Stichting Patiënten Informatie.

Emergis centrum voor geestelijke gezondheidszorg
Een uitgave van dienst communicatie, februari 2006
Postbus 253, 4460 AR Goes
Telefoon 0113 26 70 00
Telefax 0113 21 66 26
e-mail emergis@emergis.nl
www.emergis.nl

GEESTELIJKE GEZONDHEID
VOOR ALLE MENSEN
IN ZEELAND
VORMT DE INZET
VAN ONS VAKMANSCHAP.
DESKUNDIG,
BETROKKEN
EN DICHTBIJ.

